

EGENKONTROLL FÖR FÅR OCH GETTER

Detta är en checklista för dig som har KRAV-certifierad mjölk- eller köttproduktion av får och getter. Här har vi samlat de viktigaste reglerna ur kapitel 5 Djurhållning som berör din produktion.

Du kan enkelt fylla i listan, antingen direkt på datorn eller utskrivnen på papper. Du kan använda den för att årligen stämma av din produktion mot reglerna – till exempel som en förberedelse inför kontrollbesöken. Detta hoppas vi kommer underlätta både för dig och din revisor.

Egenkontrollen är tänkt som ett hjälpmedel så att du får en överblick över de regler som rör den djurproduktion du har, men den är inte tänkt som en ersättning för KRAVs regler. I checklistan finns de flesta, men inte alla regler, som berör mjölk- eller köttproduktion av får och getter. Vi har inte heller tagit med de allmänna regler samt växtodlingsregler som du också ska följa som KRAV-certifierad.

För dig som har får eller getter gäller avsnitten 5.1 och 5.3 i kapitel 5 Djurhållning tillsammans med kapitel 2, 3 och 4 i KRAVs regler.

Varje punkt i listan har hänvisning till regelnummer i KRAVs regler – där du kan hitta regeltexten i sin helhet för att få mer detaljerad information. Ha därför gärna reglerna till hands när du fyller i listan. I kommentarsfältet kan du notera om det är något som inte uppfylls, eller som ska åtgärdas.

Vi har tagit fram dessa checklistor för egenkontroll som ett stöd inom flera produktionsformer:

- **Mjölkproduktion**
- **Nötköttsproduktion**
- **Får och Getter (mjölk- och köttproduktion)**
- **Grisproduktion**
- **Äggproduktion**
- **Slaktkycklingproduktion**

Har du förbättringsförslag eller andra synpunkter om egenkontrollen så kontakta oss gärna på regler@krav.se.

KRAVS SYN PÅ DJURHÅLLNING

Att våra husdjur har det bra och får leva så naturligt som möjligt, i samklang med jord och människor är grunden i filosofin bakom KRAV-märket. Att djuren har möjlighet till naturligt beteende och socialt liv är lika viktigt som att de är friska och mår bra. Genom KRAVs regler och en trovärdig kontroll är det möjligt att marknadsföra KRAV-certifierad produktion på ett enhetligt sätt.

OM ATT MOTSVARA KONSUMENTERNAS FÖRVÄNTNINGAR

Vi vet att det finns en stor efterfrågan på KRAV-märkta produkter från gårdar som sätter djurvälståndet i fokus. Allt fler konsumenter väljer KRAV-märkt eftersom de vet att djuren har fått en bra djurmiljö med utevistelse, gott om bete och ett naturligt flockliv – något som KRAV också för fram i sin marknadsföring.

FÅR OCH GETTER

Svaren avser tiden

Datum: ____ - ____ - ____

Kalenderår.....

Senaste 12 månaderna

Egenkontroll gjord av: .....

PUNKT	REGEL	KRAVS REGLER 2022	JA	NEJ	EJ RELEVANT	KOMMENTAR/ÅTGÄRDAT DATUM:
OMSTÄLLNINGSTIDER VID INTRÄDE						
1	5.3.1.1	<p>Om du är nyansluten, har du uppfyllt omställningstiderna vid omläggning från konventionell produktion innan du sålt några produkter som KRAV-certifierade?</p> <p>Omställningstiderna är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6 månader för produktion av mjölk, kött och hudar. <p>Alternativt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 24 månader för mjölk, kött och hudar när mark och djur samtidigt läggs om till KRAV-certifierad produktion. Du ska då utfodra djuren huvudsakligen (till mer än 50 procent) med eget foder från den mark som ingår i omställningen, och behöver inte ta hänsyn till reglerna för användning av eget omställningsfoder. 	☐	☐	☐	
DOKUMENTATION						
2	5.1.4.2	Har du följande väl dokumenterat och samlat? <i>Alla djur och djurgrupper ska kunna identifieras. Dokumentation ska sparas i minst två år.</i>	☐	☐	☐	
		• Födda, inköpta, sålda och döda djur.	☐	☐	☐	
		• Alla skador och sjukdomar.	☐	☐	☐	
		• Alla behandlingar, resultat och eventuell omställningstid <i>Även de behandlingar du själv utför, samt injektioner med selen, fodertillskott eller andra preparat.</i>	☐	☐	☐	
		• Avhorning.	☐	☐	☐	
		• Utevistelseperiodens början och slut.	☐	☐	☐	
		• Betesperiodens början och slut.	☐	☐	☐	
		• Tillfällig innevistelse av djurgrupper eller enstaka djur	☐	☐	☐	
		• Tillfällig uppbindning av djur, vilket djur och tid.	☐	☐	☐	
		• Foderstater för alla djurgrupper.	☐	☐	☐	
		• Inköp av foder, fodertillskott, tillsatser och konserveringsmedel. <i>Innehållsdeklarationer ska finnas för sammansatta produkter.</i>	☐	☐	☐	
		• Produktion av eget foder.	☐	☐	☐	
		• Försäljning av produkter.	☐	☐	☐	
		• Anmärkningar i samband med slakt.	☐	☐	☐	
• Ritningar över byggnader, rastgårdar, betesfällor och drivgångar.	☐	☐	☐			

PUNKT	REGEL	KRAVS REGLER 2022	JA	NEJ	EJ RELEVANT	KOMMENTAR/ÅTGÄRDAT DATUM:
INKÖP AV DJUR						
3	5.1.5.1	Har du köpt in avels- eller rekryteringsdjur?	☐	☐	☐	Om Nej, gå vidare till punkt 4.
	5.1.5.3	Om Ja: är djuren KRAV-certifierade?	☐	☐	☐	Om Ja, gå vidare till punkt 4.
	5.1.5.3	Om de inköpta djuren inte är KRAV-certifierade: är de EU-ekologiska? <i>EU-ekologiska djur för avel och rekrytering får köpas in om KRAV-djur inte finns att tillgå, dock ej om inköp sker regelbundet.</i>	☐	☐	☐	Om Ja, gå vidare till punkt 4.
	5.1.5.3 5.3.2.2	Om djuren inte är KRAV- eller EU-certifierade: uppfyller du något av följande? • Du har ett godkännande från Jordbruksverket för inköp av konventionella djur • Djuren tillhör utrotningshotad ras	☐	☐	☐	
	5.3.1.1 5.3.2.2	Om du köpt in konventionella avels- eller rekryteringsdjur, har du då respekterat omställningstiden som är 6 månader för produktion av mjölk, kött och hudar?	☐	☐	☐	
4	5.1.5.2	Köper du in lamm och killingar för uppfödning till slakt?	☐	☐	☐	Om Nej, gå vidare till punkt 5.
	5.1.5.2	Om Ja: är djuren KRAV-certifierade? <i>Det är inte tillåtet att köpa in konventionella eller EU-ekologiska djur för uppfödning till slakt.</i>	☐	☐	☐	
	5.3.2.1	Om Ja: köper du från maximalt tre olika besättningar inom en 12-månaders period?	☐	☐	☐	
UTEVISTELSE OCH BETE						
5	5.3.3.1 5.3.3.3	Har du alla djur ute dygnet runt under betesperioden? Baggar och bockar för avel får du undantagsvis hålla i obebodda rastgårdar under betesperioden och utevistelseperioden.	☐	☐	☐	
	6	5.3.3.2	Har djuren ett bete som ger dem minst 50 procent av det dagliga foderintaget (i kg ts) under betesperioden?	☐	☐	☐
7	5.3.3.5	Följer du reglerna om tillfällig innevistelse under betesperioden, och dokumenterar det? <i>Djuren får tillfälligt hållas inne högst 2 veckor vid betäckning, inseminering, sinläggning, för att föda eller före slakt. Du får också tillfälligt hålla djuren inne vid sjukdom, knottangrepp, otjänligt väder, vid stor risk för rovdjursangrepp eller efter klippning.</i>	☐	☐	☐	
8	5.3.3.4	Har djuren även tillgång till utevistelse, åtminstone en del av dagen, under annan tid på året än betesperioden?	☐	☐	☐	
	5.1.7.5 5.1.11.3	Om Ja, har du ordnat så att ytan inte läcker växt-näring och att djuren har ett fast underlag och håller sig rena? <i>Markytor som är högt belastade ska vara hårdgjorda, dränerade eller naturligt ha motsvarande funktion.</i>	☐	☐	☐	

PUNKT	REGEL	KRAVS REGLER 2022	JA	NEJ	EJ RELEVANT	KOMMENTAR/ÅTGÄRDAT DATUM:
	5.3.4.4	Om Nej, uppfyller du kraven nedan? <ul style="list-style-type: none"> • Inomhusytan är 1,5 gånger större än minimiytan för vuxna djur. • Inomhusytan är 2 gånger större än minimiytan för lamm och killingar. • Ljusinsläppet i stallet motsvarar minst 10 procent av golvytan. • Friskluftinsläppet ger en utomhusliknande stallmiljö, men torr och vindskyddad. • Djuren är ute dygnet runt under längre tid än enbart betesperioden, så länge vädret gör det möjligt. Regeln gäller även lamm som föds under vintern och slaktas före betesperioden	☐	☐	☐	
9	5.1.7.4	Har du stängsel som är välskötta och uppfyller lagstiftningen? Taggtråd ska undvikas. Om den används får den inte vara strömförande. Om du kombinerar taggtråd med elektrifierad slät elstängseltråd ska stängslet följa Jordbruksverkets föreskrifter.	☐	☐	☐	
STALLFÖRHÅLLANDEN						
10	5.3.4.1- 5.3.4.4 TABELL 2	Uppfyller dina stallar utrymmesmåtten som gäller för djuren enligt reglerna i avsnitt 5.3.4?	☐	☐	☐	
11	5.1.8.6	Är djurens liggplats torr, ren och dragfri, samt ströad? Ströhalm får vara konventionellt odlad.	☐	☐	☐	
12	5.3.4.5	När tackorna/getterna lammar/killar inomhus: bevakar du dem då så att de kan avskiljas från flocken om det behövs?				
FODER OCH VATTEN						
13	5.1.9.5	Har alla djur tillgång till vatten av god kvalitet, även när de hålls på bete?	☐	☐	☐	
14	5.3.5.1	Uppfyller du kraven på självförsörjningsgrad, dvs foder producerat på din egen gård utgör: <ul style="list-style-type: none"> • minst 60 procent av foderstaten för mjölkande djur, och • minst 75 procent av foderstaten för övriga? Du kan samarbeta med en eller flera KRAV-certifierade gårdar om foder och gödsel så att era gårdar tillsammans uppnår självförsörjningsgraden. Ni ska då ha ett samarbetsavtal.	☐	☐	☐	
15	5.1.9.7	Är allt foder av jordbruksursprung KRAV-certifierat?	☐	☐	☐	
16	5.1.9.11	Använder du omställningsfoder?	☐	☐	☐	Om Nej, gå vidare till punkt 17.
	5.1.9.12- 5.1.9.17	Om Ja: Uppfyller du kraven på högsta andel omställningsfoder? Hur stor andel som är tillåten beror på om fodret är odlat på egen gård eller inköpt, och om det är från första eller andra omställningsåret.	☐	☐	☐	

PUNKT	REGEL	KRAVS REGLER 2022	JA	NEJ	EJ RELEVANT	KOMMENTAR/ÅTGÄRDAT DATUM:
17	5.1.10.3	<p>Använder du enbart tillåtna mineralfoder?</p> <p>På KRAVs webb och <i>Insatslista för Sverige</i> finns mer information om vilka mineralfoder som är tillåtna: www.krav.se/foretag/stod-och-verktyg www.insatslista.se</p>	☐	☐	☐	
18	5.1.10.5- 5.1.10.7	<p>Om du använder ensileringsmedel: är de tillåtna enligt KRAVs regler?</p> <p>På KRAVs webb och <i>Insatslista för Sverige</i> kan du läsa mer om vilka ensileringsmedel som är tillåtna: www.krav.se/foretag/stod-och-verktyg www.insatslista.se</p>	☐	☐	☐	
19	5.3.5.2	<p>Uppfyller du kraven på andel kraftfoder i foderstaten för mjölkande djur?</p> <p>Kraven är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Högst 50 procent kraftfoder under 3 månader tidigt i laktationen, • högst 40 procent kraftfoder övrig tid. <p>Du får tidigarelägga 3-månadersperioden för högdräktiga tackor och getter.</p>	☐	☐	☐	
20	5.3.5.2	<p>Uppfyller du kravet på högst 30 procent kraftfoder i foderstaten för slaktdjur och unga djur?</p> <p>Lamm och killingar får ges högst 40 procent kraftfoder, under maximalt en månad efter avvänjningen.</p>	☐	☐	☐	
21	5.3.5.3	<p>Har alla djur fri tillgång till grovfoder av god kvalitet?</p>	☐	☐	☐	
22	5.3.5.4	<p>Uppfyller du minst ett av nedanstående alternativ?</p> <p>Alternativen är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Djuren hålls huvudsakligen på betesmark under minst en betesperiod. • Du har en god utfodringsstrategi för att undvika över-/underutfodring- t.ex. analys av grovfoder och anpassning av utfodringen till olika djurgrupper. • Du har en bra tillväxt på dina slakt- och rekryteringsdjur, och kan visa det genom t.ex normala slaktvikter. 	☐	☐	☐	

PUNKT	REGEL	KRAVS REGLER 2022	JA	NEJ	EJ RELEVANT	KOMMENTAR/ÅTGÄRDAT DATUM:
HÄLSA OCH SKÖTSEL						
23	5.1.1.1	Är det ett gott hälsotillstånd i besättningen?	☐	☐	☐	
24	5.1.11.1 5.1.11.6	Har du god tillsyn över alla djur och tar omgående om hand om djur som visar tecken på att vara sjuka eller skadade?	☐	☐	☐	
25	5.1.11.4	Har du en djurhälsoplan som åtminstone omfattar följande: <ul style="list-style-type: none"> • rutiner för smittskydd för besökare och för in- och utförelse av djur till/från besättningen, • en plan för provtagningar av till exempel parasiter eller för juverhälsa, • betesplanering för att minimera risken för infektioner med inälvparasiter, • karantän, vaccinationer eller andra åtgärder för att förbättra hälsan, • rengöring av stallar och desinfektion? Om du inte har en nedskrivna hälsoplan, ska du kunna redogöra för den muntligen. För mallar, se www.krav.se/foretag/stod-och-verktyg	☐	☐	☐	
26	5.1.11.12 5.1.11.13	Uppfyller du kraven på karenstid efter behandlingar med läkemedel? <ul style="list-style-type: none"> • För preparat med fastställt karenstid, ska du tillämpa en dubbelt så lång karenstid. • För preparat med noll dagars karenstid eller där det saknas uppgift, ska du tillämpa 48 timmars karenstid. Vissa behandlingar är karenstidfria, se KRAVs regel 5.1.11.13.	☐	☐	☐	
27	5.1.11.10 5.1.11.11	Har du behandlat djuren mot parasiter?	☐	☐	☐	Om Nej, gå vidare till fråga 28.
	5.1.11.10 5.1.11.11	Om Ja: har du uppfyllt kraven nedan? <ul style="list-style-type: none"> • Behovet har påvisats genom provtagning eller behandling- en har rekommenderats av veterinär. • Du har inte använt långtidsverkande preparat som t.ex. flugbrickor eller våmkapslar. • Om du använt avermectiner, så är det beroende på att andra preparat inte bedömts vara effektiva • När djuren går på naturbetesmark ska du undvika preparat som innehåller avermectiner. 	☐	☐	☐	
28	5.3.7.1	Om du låter avhorna djur: sker det <ul style="list-style-type: none"> • på killingar när de är yngre än 8 veckor efter godkännande från Jordbruksverket, • med lokalbedövning, • med smärtstillande medel? Vid enstaka tillfällen kan du få låta avhorna äldre djur efter godkännande från Jordbruksverket. Sedering i samband med avhorning är tillåten men inget krav. På KRAVs webb hittar du information om lokal- bedövning, smärtlindring och sedering. www.krav.se/foretag/stod-och-verktyg	☐	☐	☐	